

Utbildningsinspektion i Soltorgsgymnasiet

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Soltorgsgymnasiet	Antal studerande
Naturvetenskapsprogrammet	273
Teknikprogrammet	155
Gymnasieskola, summa:	428

Borlänge och Sätters kommuner har sedan 1999 en gemensam gymnasienämnd. I organisationen ingår sex gymnasieskolor; Dahlandergymnasiet, Erikslungymnasiet, Hagagymnasiet, Hushagsgymnasiet, Ljungbergsgymnasiet och Soltorgsgymnasiet. Ljungbergsgymnasiet är en gymnasiesärskola. Dahlandergymnasiet är beläget i Sätters kommun.

Borlänge – Säter gymnasieskola bedriver tillsammans 14 nationella program samt det individuella programmet. Estetiska programmet, hantverksprogrammet och naturbruksprogrammet är tillgängliga för eleverna genom samverkansavtal med Falu kommun och Hedemora kommun samt med Landstinget Dalarna.

Skolledningen för Soltorgsgymnasiet består av en rektor. Utbildningen vid skolan omfattar naturvetenskapsprogrammet med inriktningarna naturvetenskap, matematik/data och miljö samt teknikprogrammet med inriktningarna dator-teknik, teknik och företagande samt virtuell design.

Flertalet elever bor i Borlänge. Några kommer från andra delar av Dalarna och bor inackorderade under veckorna.

Skolans är byggd 1959 och invigd 1961. Soltorgsgymnasiet är f d teknikgymnasiet i Borlänge.

Genomförandet av inspektionen i Soltorgsgymnasiet

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för Soltorgsgymnasiet har bestått av undervisningsråden Tor Andersson, Jan Engstedt och Monica Åtting. Besök i Soltorgsgymnasiet inleddes den 16 mars och avslutades den 17 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Soltorgsgymnasiet, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Soltorgsgymnasiet genomfördes formella intervjuer med rektor, lärare, elever, elevrådsstyrelse, elevvårdsteamet och föräldrar. Lektioner i matematik, fysik, kemi, data, svenska och samhällskunskap besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Utbildningen för barn och ungdom skall främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanen för de frivilliga skolformerna framhålls att eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. Eleverna i vuxenutbildningen skall ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Grundläggande demokratiska värderingar

Soltorgsgymnasiet upplevs av inspektörerna som en lugn skola där det finns demokratiska värderingar hos eleverna. De elever som inspektörerna intervjuat anser det som viktigt att kunna påverka och de kan göra det genom exempelvis elevrådet och skolkonferensen. Inspektörernas intryck är att det finns en tradition i skolan av att visa respekt för andras uppfattningar.

Ansvarstagande

Eleverna tar ansvar för sin utbildning. Exempelvis får elever förtroendet att under eget ansvar använda skolans datasal efter skoldagens slut. Elever i årskurs 3 har dessutom förtroendet att administrera skolans Intranet.

Eleverna kan till viss del påverka utformningen av sina studier. Lärare och elever diskuterar i viss utsträckning planering av kurser tillsammans och eleverna får även bestämma hur kursmomenten skall redovisas. Eleverna önskar sig dock inslag med verklighetsanpassade tillämpningar inom respektive ämne. Några elever skulle också önska sig studiebesök utanför skolan. Enligt eleverna finns möjligheter till inflytande men graden av inflytande beror enligt eleverna till stor del på enskilda lärare.

Etiska förhållningssätt

Vid inspektion framkom vid ett flertal tillfällen att elever upplever att Soltorgsgymnasiet är en skola där elever visar respekt mot varandra. Man accepterar andras åsikter och som en elev uttryckte det: "Man kan vara sig själv." Dessa åsikter delas av de föräldrar som inspektörerna intervjuade.

Trygghet och lust att lära

Skolan arrangerar under höstterminens första del en inskolning för elever i årskurs 1. Denna inskolning har till syfte att eleverna skall lära känna sina klass-

kamrater och sin skola. Enligt uppgifter från elever, föräldrar och skolans personal är denna aktivitet väl planerad och seriöst genomförd. Några elever uttryckte att de före inskolningsveckan var nervösa men att de blev lugnade av den information de och deras föräldrar fick före inskolningen. Enligt uppgift från skolan är det frivilligt att delta i denna inskolning men det finns elever som känner att de måste vara med trots att de egentligen inte vill. Ansvar för planeringen och genomförandet ligger på elever i årskurs 3 under överinseende av skolans personal. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka att det är viktigt att inskolningen sker i former där elever inte upplever ett tvång att delta och att arrangemanget står i enlighet med skolans värdegrund.

Skolan har en vaktmästare som känner eleverna väl och fungerar som en trygghet för eleverna. Samtliga intervjuade uppger att skolan är trygg.

Eleverna uppger att de tycker att deras studier är meningsfulla. Ett intryck inspektörerna har är att eleverna är målmedvetna med fokus på sina studier, dvs. de är motiverade och vill använda sina tre år på skolan för att nå bra resultat.

Frånvaron uppges inte vara något stort problem på skolan. Skolan har dessutom ett bra system för uppföljning av frånvaro genom att skolsköterskan tar emot sjukanmälan per telefon och har då också en bra överblick över de elever som kan ha svårigheter.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet avseende normer och värden är av god kvalitet. Eleverna trivs och känner sig trygga. Skolans förtroende för eleverna visar sig bl.a. i att eleverna får tillgång till datorer, även kvällstid. Eleverna visar att de kan ta detta ansvar.

Elevernas inflytande över det egna lärandet kan förbättras och inspektörerna bedömer framförallt att det finns möjligheter att öka utrymmet för elever att medverka vid planering av undervisningen.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att de studerande tillägnar sig goda kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga. Kunskapsmålen anges närmare i den nationella läroplanen och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanernas mål att sträva mot

Eleverna är mycket målmedvetna; de vill att deras studier skall ge dem bra betyg för antagning till vidare studier. De arbetar bra både i grupp och enskilt och är medvetna om sina resultat. Elever uppger att de får information om kursinnehåll, mål och kriterier inför de flesta av kurserna.

Kunskaper relaterat till programmål och kursplanemål för gymnasial utbildning

Elevernas förkunskaper i matematik är i allmänhet bra enligt det s.k. tröskelprovet. Tröskelprovet i matematik är ett initiativ i Borlänge för att följa upp

elevernas kunskaper i matematik från grundskolan. Provet har gemensamt sammanställts av lärare från grundskolan och gymnasiet. Provet har utformats med utgångspunkt från vad som skall anses som godkänt då eleverna slutfört grundskolans matematikkurs. Resultaten visar att mer än fyra av fem elever på Soltorgsgymnasiet uppnår godkänt på tröskelprovet.

Majoriteten av eleverna på naturvetenskapsprogrammet når minst betyget godkänt i de nationella proven i matematik. För matematik kurs A är det 99 procent av eleverna som når minst betyget godkänt. För övriga matematikkurser fördelar sig resultaten enligt följande; Matematik kurs B (92 procent), matematik kurs C (92 procent) och matematik kurs D (89 procent).

För Teknikprogrammet är motsvarande andel elever med minst betyget godkänt vid de nationella proven fördelade enligt följande; Matematik kurs A (83 procent), matematik kurs B (63 procent), matematik kurs C (80 procent) och matematik kurs D (84 procent). Denna statistik kommer från år 2002. Förmodligen speglar detta även dagens situation.

Lärarna i matematik uppger att det på skolan råder en relativt stor överensstämmelse mellan elevers kursbetyg och deras provbetyg från de nationella proven.

Alla elever på gymnasiet skall genomföra ett projektarbete. Denna kurs är på 100 poäng dvs. en relativt omfattande kurs. Projektarbetet syftar till att utveckla förmågan att planera, strukturera och ta ansvar för ett större arbete och ge erfarenhet av att arbeta i projektform. Projektarbetet syftar också till att tillämpa och fördjupa kunskaper inom ett kunskapsområde inom ett program eller en studieinriktning. Skolan har genomfört kompetensutveckling för lärarna om handledning av projektarbete.

Eleverna i årskurs 3 uppger i intervjuerna att det har varit problem att genomföra projektarbetet. Eleverna fick information under våren i årskurs 2 och uppmanades att ta kontakta den lärare de önskade ha som handledare. Med denne lärare har de diskuterat fram en projekttid. Eleverna har uppmanats att föra loggbok hur projektarbetet framskrider. Som stöd för eleverna har det avsatts sex timmar i ämnet svenska till dokumentation och rapportskrivning. Under inspektionen har någon handledning inte kunnat observeras.

Deltagande och genomströmning

Skolans elever når goda resultat och majoriteten genomför sina studier som planerat. Under läsåret har dock flera elever på teknikprogrammet begärt att få gå över till det individuella programmet. Skolans studie- och yrkesvägledare bekräftar detta och uppger att man beräknar att tio elever på teknikprogrammet kommer att ha gått över till IV-programmet under läsåret 2003/2004. Enligt skolans egen analys kan problemen bero på elevernas orealistiska förväntningar av studier på teknikprogrammet kombinerat med relativt bristfälliga förkunskaper i matematik. Rektorn uppger också att elevernas avhopp kan bero på hög studietakt, speciellt i matematik och fysik. Till nästa läsår planeras så att elever på teknikprogrammet skall kunna läsa matematikkurserna A-C i långsammare studietakt.

Enligt skolans redovisning hade 6,6 procent av eleverna reducerat program under läsåret 2001/02 mot 11,9 procent året före. Andelen elever som hade utökat program hade ökat från 35,6 procent läsåret 2000/01 till 38,6 procent läsåret 2001/02. Statistiken för läsåret 2002/03 ligger på ungefär samma nivå och kan uttryckas i absoluta tal enligt; 91 elever gick ut med fullständiga betyg, 37 elever hade utökat program och 14 elever saknade betygsunderlag i vissa kurser och gick därför ut skolan med samlat betygsdokument. Två elever hade på grund av studiesvårigheter reducerat program.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet är av god kvalitet. Flertalet elever år 2003 har nått målen i flertalet kurser. Eleverna har goda resultat när de lämnar skolan. Rutinerna för projektarbetet liksom handledningen av eleverna bör dock förbättras. Det är relativt många avhopp från teknikprogrammet. Skolan håller på att utarbeta en handlingsplan för att komma tillrätta med det.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan och i det offentliga skolväsendet för vuxna vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall jämställdhet mellan könen främjas och alla former av kränkande behandling aktivt motverkas. All personal skall samverka med eleverna i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Formella forum för elevinflytande är klassråd, elevråd, elevrådsstyrelse, elevskyddsombud, kursråd, elevkår och elevkårsstyrelse. Vidare finns enligt skolans lokala arbetsplan från 2001/02 en fastställd plan där klassråd, elevråd och skolkonferens anges som viktiga forum för elevdemokrati. Skolkonferensen har elevrepresentanter och det finns även elevrepresentanter i trivsel-, samlevnads- och droggrupp.

Vid intervjuerna med elever uppger de dock att klassråden inte är ett aktivt forum för diskussion av för klassen gemensamma frågor och för att träna sig i ett demokratiskt förhållningssätt.

Det finns på Soltorgsgymnasiet ett system med mentorer vars uppgifter bl.a. är att och hålla sig allmänt informerade om en grupp av elever och att vara den person som eleven kan vända sig till. För övrigt är mentorns roll oklar. Det går inte att utläsa av skolans dokument, vare sig vilket ansvar eller roll en mentor har. Snarare är det klassföreståndarrollen som nämns i dokument. Denna bild förstärks av en lärares kommentar "... mentor eller som jag föredrar att säga klassföreståndare...".

Skolan har en elevkår vilken har som en av sina uppgifter att ordna festligheter. Bland annat sköter de kårhuset som ligger i anslutning till skolan.

Arbete mot kränkande behandling

Borlänge och Sätters gymnasieskolor har tagit fram en gemensam policy och handlingsplan mot kränkande behandling. På Soltorgsgymnasiet finns också en handlingsplan mot kränkande behandling. Det var dock få elever och lärare som uppgav att de kände till dessa dokument.

Vid intervjuerna med elever, föräldrar, lärare, skolsköterska och ledning har det inte framkommit något om kränkande behandling. Samtliga uppger att eleverna är trygga och att det råder ett tolerant klimat på skolan. Inget förebyggande arbete mot kränkande behandling förutom inskolningen i årskurs 1 har redovisats.

Skolhälsovård och elevhälsa

Skolan har två skolsköterskor med var sin halvtidstjänstgöring. Dessutom har skolan en studie- och yrkesvägledare på heltid. Dessa bildar elevhälsan och är med på elevvårdskonferenser. Elevhälsan har kontinuerliga möten veckovis, ibland tillsammans med rektorn. Både skolsköterskan och studie- och yrkesvägledaren uppger att de skulle önska kuratorstid på skolan eftersom behov finns.

Skolsköterskorna har hälsosamtal med samtliga elever, gör upp en hälsoprofil och följer upp samtalen. En annan viktig funktion för skolsköterskan är sjukanmälan som sker via telefon. Detta ger skolsköterskan en möjlighet att fånga upp elever i svårigheter. Skolsköterskan uppger att elever söker upp henne när de har anledning till det. Eleverna, vanligtvis pojkar, kommer ofta till skolsköterskan med idrottsrelaterade skador. Studie- och yrkesvägledaren uppger också att elever kommer för att prata om att de är stressade för sina studier. Det senare gäller företrädesvis flickor. I samtal med lärarna tar studie- och yrkesvägledaren upp detta problem. Dessa samtal kan exempelvis handla om hur lärarna kan planera kurser så att eleverna får en bättre studiesituation. I övrigt har inte framkommit att denna problematik tagits upp eller att skolan har ett program för att motverka elevstress. Inspektörerna bedömer att elevhälsoarbetet är av god kvalitet men skolans arbete för att motverka stress hos eleverna bör dock utvecklas.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet är av godtagbar kvalitet.

Elevernas möjligheter till formell samverkan i skolan är för det mesta av god kvalitet men formerna för klassråden bör dock förbättras. Vidare bör mentorerans ansvar och roll förtydligas.

Det förekommer inte heller något förebyggande arbete mot kränkande behandling, vilket bör förbättras. Enligt inspektörerna bör såväl skolans arbete liksom handlingsprogram mot kränkande behandling utformas i samverkan mellan elever och personal.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. De nationella läroplanerna, skolformsförordningarna och kursplanerna ger dock också riktlinjer för arbetet. De gäller t.ex. stödinsatser, betygssättning, utbildning på arbetsplatser, prövning etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbets-sätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter vuxenstuderande skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

Lärarna uppger att de inte har utarbetat lokala mål eller konkretiserat betygskriterier utan den pedagogiska verksamheten styrs främst av de nationella styrdokumentet.

Organisering av undervisningen och tidsanvändning

Lärarna på Soltorgsgymnasiet är organiserade i ämnesråd men inte i arbetslag. Undervisningen planeras inom respektive ämnesråd. Lärarna uppger att ingen är speciellt ansvarig för samordning och planering utan varje lärare ansvarar för sin planering och sin undervisning.

Elevernas undervisningstid i timmar motsvarar i genomsnitt 85 procent av kursernas poängtal för det naturvetenskapliga programmet och 97 procent för teknikprogrammet. Lärarna uppger att naturvetenskapliga ämnen förmodligen har en något högre tilldelning i tid än övriga ämnen.

Schemat har varit ett stort problem; inspektörerna kunde konstatera elevscheman med i stort sätt obefintlig lunch och dagar med flera håltimmar i rad med en enda avslutande lektion. Det kan till exempel inte vara lätt att vara elev om denne avslutar en lektion 11.30 och sedan börjar nästa (sista) lektion 15.10. Det tycks som ingen har haft något helhetsansvar för det schema som gäller detta läsår. Lärarna uppger att de har löst uppkomna problem på egen hand i vissa fall utan att dokumentera ändringar. Vid inspektionen kunde konstateras att vissa lektioner var inställda/flyttade. Rektorn har tillsatt en person som arbetar med schemafrågor. Huvuduppgiften är att få ett bättre fungerande schema läsåret 2004/05.

Individanpassning, individuella studieplaner och stöd

Samtliga elever har individuella studieplaner. Det finns ett antal olika organiserade former av stöd på skolan som läxhjälp och sommarkurser förutom informell enskild handledning. Läxhjälp är schemalagd eftermiddagstid.

Inför läsåret 2003/04 anordnades en sommarkurs för de elever (60 st. sommaren 2003) som inte uppnått betyget godkänt på de avslutade matematikkurserna B, C och D. Dessa sommarkurser har gett ett gott resultat. Samma sommar genomfördes också en introduktionskurs för de elever som skulle börja gymnasiet läsåret 2003/04. Elever ur årskurs 2 var lärare för introduktionskursen under ledning av en av skolans matematiklärare. Skolans utvärdering visar att detta varit en mycket uppskattad form av introduktion.

För elever som inte uppnått godkänt ordnas provning. Stöd finns i matematik, fysik, svenska och engelska med provning på kurserna bl.a. i början av höstterminen.

Elevhälsans representanter uppger att fler elever än de som får stöd är i behov av stödinsatser. I skolans regler för frånvaro står även att stöd kan ges till elever pga. sjukdom, programbyte, elevdemokratiarbete eller om eleven har otillräckliga kunskaper för att följa kursen.

Vid inspektionen kunde konstateras att skolan som har fem våningar kan vara svår att förflytta sig i om man har någon form av rörelsehinder. Rektorn uppger dock att elever med rörelsehinder får tillgång till skolans hiss.

Arbetsätt och arbetsformer

Vid lektionsbesök i naturvetenskapliga ämnen kunde inspektörerna konstatera att undervisningen huvudsakligen kännetecknas av att läraren har lektionsgenomgång och att elever sedan arbetar på egen hand. Eleverna tycks vara vana och nöjda med denna arbetsform. Det rådde en god stämning mellan lärare och elever vid inspektionen och lärarna hjälpte även eleverna när lektionen var avslutad.

Vägledning och utvecklingssamtal

Enligt rektorn förekommer utvecklingssamtal varje termin. Föräldrar med elever i årskurs 1 bekräftar att de vid föräldramöte i början på höstterminen fick erbjudande om att ha utvecklingssamtal under höstterminen i årskurs 1. Mentorerna insamlar information om sina elever inför utvecklingssamtal från andra lärare men även från elevhälsan i den mån denna information inte är belagd med sekretess.

Skolans studie- och yrkesvägledare har en central roll i att ge information till elever både när de söker till Soltorgsgymnasiet och när de under gymnasietiden har problem med sina studier. Det kan bl.a. gälla mer allmänna frågor som stressig studiesituation men också specifika som frågor kring omval. Studie- och yrkesvägledaren svarar också för information och vägledning inför framtida studie- och yrkesval.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Enligt lärarna är betygssättning till stor del baserad på prov. Gemensamma prov används ofta i exempelvis matematik och de nationella proven anses spela en viktig roll. Lärarna i matematik uppger även att de gemensamt försöker göra tolkningar av bedömningsanvisningar för de nationella proven för att säkerställa en likvärdig betygssättning. Lärare i ämnen utan nationella prov och/eller i ämnen med få undervisande lärare uppger att det är svårt att arbeta fram lokala tolkningar av betygs-kriterier, men uppger att ett visst samarbete sker med kollegor vid andra skolor.

De intervjuade eleverna uppger att det är svårt att få höga betyg på Soltorgsgymnasiet och att de tror att det är svårare än på andra gymnasieskolor.

Vid intervjuer med elever uppger de att de kan diskutera undervisningen med sina lärare men att det mer är en fråga om utvärdering av undervisning än utvärdering av lärande.

Samverkan och öppenhet

Skolan genomförde sommaren 2003 en sommarkurs för flickor som gått ut årskurs 8 på grundskolan. 110 flickor använde 2 veckor för att laborera i naturvetenskapliga ämnen. Elever i årskurs 2 var deras lärare. Syftet med kursen var att väcka flickors intresse för naturvetenskap och teknik.

Elever på Soltorgsgymnasiet ger vid intervjuer uttryck för att de skulle vilja ha fler verklighetsanpassade tillämpningar som komplement till sin undervisning. De efterfrågade även fler studiebesök.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet avseende pedagogisk verksamhet är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att de initiativ skolan har tagit för att stödja matematiken och att låta elever från skolan agera lärare för yngre elever från grundskolan är av god kvalitet. Likaså är även de arrangerade sommarkurserna som stödåtgärder för elever som ännu inte har uppnått godkänt i en eller flera kurser ett bra exempel. Enligt inspektörerna har skolan bra rutiner för stöd. Det uppges dock att fler elever är i behov av stödåtgärder varför skolan uppmanas att inventera stödbehovet.

Soltorgsgymnasiet har bra rutiner för att säkra en likvärdig betygssättning inom exempelvis matematik där bedömningar och betygssättning diskuteras. I ämnen med få lärare och som ämnen som inte har nationella prov är denna diskussion av mindre omfattning. En systematisk diskussion om bedömning och betygssättning där alla lärare deltar behöver komma till stånd på skolan och helst i samarbete med andra skolor. Detta för att utveckla en mer likvärdig betygssättning som även upplevs som rättvis av eleverna.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för skolan och det offentliga skolväsendet för vuxna på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå de nationella målen tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Ansvarfördelning, beslutsordning och kommunikation

Soltorgsgymnasiet har bytt rektor flera gånger de senaste fem åren. Under denna tid har skolan haft fem rektorer. Inspektörerna har i intervjuerna fått den uppfattningen att det har varit till men för skolan och ett hinder för utveckling på en rad områden. Det gäller exempelvis bristen på dokumentation och förankring av handlingsplaner etc. Vid inspektionen fanns en tillförordnad rektor

på skolan. En ny rektor är emellertid tillsatt och denne börjar till höstterminen 2004.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Den tillförordnade rektorn har identifierat ett flertal problemområde såsom schemat, otydlig ledningsorganisation, bristande rutiner och dokumentation etc. Rektorn redogjorde för problemen och uppgav att skolan kommer att ha en fungerande organisation till höstterminen 2004.

För att öka delaktigheten har den tillförordnade rektorn tillsatt ett antal arbetsgrupper för att skapa rutiner på skolan. Målsättningen är att samtliga lärare skall involveras i detta planeringsarbete. Lärarna uttryckte önskemål om gemensam schemalagd tid för arbetet i arbetsgrupperna och att det åtminstone två gånger per vecka skall finnas gemensam rast då samtliga kan träffas.

Tillförordnade rektorn har stor förtrogenhet med skolan och dess personal. Denne åtnjuter också stor respekt bland skolans elever.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolan har dokument för kvalitetsredovisning från år 2003. Rektorn uppger att han arbetar med att upprätta även andra dokument som rör skolan exempelvis handlingsplaner, lokala mål etc.

Inspektörerna har vid inspektion kunnat konstatera att skolans dokumentation av betygsdokument och provningar är väl skötta.

Med hjälp av ett webbaserat program har skolan liksom andra skolor i Borlänge möjlighet att snabbt utvärdera och därigenom följa upp olika frågor. Inspektörerna har dock inte sett detta utvärderingsverktyg och vilka effekter det haft på verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete bör förbättras.

De täta rektorsbytena indikerar enligt inspektörerna att skolans rektor bör ges bättre förutsättningar av huvudmannen att genomföra rektors uppdrag i enlighet med skolförfattningarna.

Beträffande skolans kvalitetsarbete kan konstateras att en aktuell kvalitetsredovisning saknades vid tidpunkten för inspektionen. Skolan har dock efter besöket inkommit med en kvalitetsredovisning för år 2003. Enligt skolförfattningarna skall en sådan årligen upprättas. I övrigt framgår få aktiviteter där skolan på ett systematiskt sätt tagit reda på om de riksgiltiga målen för utbildningen uppnåtts. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete i form av t.ex. kvalitetsredovisningar kan förbättras.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Utbildningen för vuxna omfattar komvux, vuxenutbildning för utvecklingsstörda och svenskundervisning för invandrare. Inom komvux kan erbjudas såväl grundläggande vuxenutbildning som kurser på gymnasial nivå och påbyggnadsutbildning. Vuxenutbildning skall ge vuxna, främst dem som erhållit minst utbildning, tillfälle att komplettera sin utbildning enligt individuella önskemål. Vuxenutbildningen kan, enligt skollagen, erbjuda såväl nationella som lokala kurser. Möjlighet till individuella kurser kan också ges. Ungdomar skall ha tillgång till ett brett utbud av nationella, specialutformade eller individuella gymnasieprogram.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som förutsätts enligt de statliga bestämmelserna. Även information om utbildningsmöjligheter och rekrytering till utbildning behandlas.

Tillgång till verksamhet/utbildning

Samverkan med Hagagymnasiet ger möjlighet att välja kurser ut mediaprogrammet. Även modersmålsundervisning i kurdiska ordnas i samverkan med Hagagymnasiet. Rektorn uppger att fem elever deltar i modersmålsundervisning. Ingen elev har studiehandledning på modersmålet. En elev deltar i undervisning i svenska som andraspråk. Borlänge kommun har en invandrarenhet som organiserar modersmålsundervisning. Modersmålsundervisningen på gymnasieskolorna hör dock inte till invandrarenhetens ansvarsområden. Det finns ingen information till elever och föräldrar med erbjudande om modersmålsundervisning.

Skolan har utbytesprogram med en skola i Frankrike. Resa och uppehälle för elever finansieras med hjälp av stipendier.

Det finns ett rikt utbud av kurser för individuellt val. En del kurser är lokala och bör enligt inspektörerna kunna ersättas med nationella kurser. Exempel på lokala kurser på Soltorgsgymnasiet är Kemi-lab kurs (KE1500 50 p) och Mikrobiologi (BI1501 50 p). Enligt inspektörerna bör dessa båda kurser kunna ersättas med en breddningskurs i respektive ämne.

Information om utbildning

Soltorgsgymnasiets skolinformation på Internet presenteras enligt samma mall som övriga gymnasieskolor i Borlänge och Säter. Inspektörerna kunde dock konstatera att liksom på de andra gymnasierna möts den som söker information ofta av sidor med texten "Under konstruktion". Det är inspektörerna uppfattning att det är bättre att ta bort länkar till sådana sidor. Det kan inte anses vara under konstruktion när det står att sidorna är uppdaterad i oktober 2003 och fortfarande i maj 2004 saknas det uppgifter.

Skolan ger också ut en informationsbroschyr till de elever som skall börja gymnasiet. Liksom andra gymnasieskolor har Soltorgsgymnasiet antingen öppet hus eller speciella dagar där elever från grundskolans årskurs 9 informeras om skolans utbildningar. Skolan arrangerar också sommarkurser för flickor som skall börja årskurs 9 på grundskolan i syfte att skapa intresse hos flickorna för naturvetenskap och teknik.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna har god tillgång till utbildning.

Skolans information är allmänt av god kvalitet men den webbaserade informationen bör utvecklas. Skolan bör även tydligt informera om elevernas rätt till modersmålsundervisning. Vidare bör en inventering av stödbehovet beträffande studiehandledning på modersmålet ske.

Några av de lokala kurserna bör enligt inspektörerna kunna ersättas med nationella kurser.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de vuxenstuderande skall ha tillgång till utbildning och möjlighet att nå de nationella målen. I skollagen finns bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning.

Vid inspektionen granskas dessa och andra förutsättningar för att bedriva en utbildning av god kvalitet. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalresurser

På Soltorgsgymnasiet finns 39 personer anställda varav 32 är lärare motsvarande 31 heltidstjänster. Samtliga lärare är behöriga men många av lärarna kommer dock att nå pensionsålder inom en tioårsperiod. Enligt rektorn kan det bli ett rekryteringsproblem om några år.

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Lärarna har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Vid de besökta lektionerna hade lärarna god kontakt med eleverna. Inspektörerna kunde även konstatera att lärare erbjöd elever hjälp och stöd även efter lektionstid. På samma gång har inspektörerna fått information om att någon eller några lärare inte behandlar sina elever på ett korrekt sätt. Rektorn bekräftar detta och uppger att man söker finna en lösning.

Kompetensutvecklingen på skolan liksom i kommunen är begränsad på grund av kommunens ekonomi. Lärarna uppger att kompetensutveckling är budgeterat med 2 500 kr/lärare och år. Lärarna har redovisat sina behov av kompetensutveckling och detta finns redovisat i deras kompetensutvecklingsplaner.

Både skolsköterska och studie- och yrkesvägledare uppger att de skulle önska sig kompetensutveckling inom sina områden. De uppger att det blir dyrt med kompetensutveckling för dem eftersom kompetensutvecklingen ofta är förlagd utanför Borlänge.

Läromedel, pedagogiska materiel, utrustning och skolmåltider

Skolan är välutrustad. Rektorn uppger att skolan har budgeterat en halv miljon kronor för datorstöd i den naturvetenskapliga undervisningen. Vid inspektionen kunde konstateras att skolans datorer fungerade utmärkt och att dessa var an-

slutna till skolans intranät. Detta nät är uppbyggt och underhålls av skolans lärare. Till skillnad från andra skolor i Borlänge kommun så fungerar Soltorgsgymnasiets nätverk mycket bra.

Elever med hörselnedsättning uppges kunna få hjälp med hörselslingor eller liknande enligt rektor.

Skolan informerar eleverna vid skolstart att utbildning på naturvetenskaps- och teknikprogrammet kräver s.k. grafritande miniräknare. En sådan miniräknare kostar mellan 600 till 800 kr. Eleverna får själva bekosta inköp av dessa. Rektor uppger att det inte är känt om någon elev inte har haft råd att köpa en egen miniräknare. På inspektörernas fråga uppger rektor att skolan inte har miniräknare för utlåning till elev som inte sig har råd att köpa sig en egen. Inspektörerna är väl medvetna om att de allra flesta elever vill ha sin egna miniräknare att behålla efter sina studier men det är ändå inte godtagbart att skolan inte kan erbjuda elever miniräknare som lån.

Lokaler

Soltorgsgymnasiet består av sexvåningsbyggnad. Huvudbygganden är sammanbyggd med en flygel som tidigare inhyste komvux. Vid inspektionen fanns inget klotter men skolan är ändå ganska sliten. Inspektörernas bedömning är att lokalerna är ändamålsenliga.

Resursprinciper

Centrala riktlinjer finns utarbetade för budgetarbetet vilket innebär att nämnden tilldelar gymnasieskolorna ett anslag som bygger på tidigare erfarenheter. Något skolpengsystem eller annat prestationsberoende system tillämpas inte.

Soltorgsgymnasiet har en detaljerad dokumentation över skolans resursfördelning fördelad på åren 2002-2004. Inspektörerna kan inte bedöma om resursfördelningen speglar skolans behov. Lärarna har inte uttryckt att de har önskemål om några större investeringar än de som redan är beslutade. Det finns ett generellt önskemål om större utrymme för kompetensutveckling bland skolans personalgrupper.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången på resurser i form av personalens kompetens, utrustning och materiel är av god kvalitet.

Av skolförfattningarna framgår dock att undervisningen skall vara avgiftsfri. Inspektörerna anser att miniräknare är ett verktyg för denna utbildning. Att inte erbjuda kostnadsfria alternativ står i strid med skolförfattningarnas krav.

Personalen önskar större möjlighet till kompetensutveckling. Kompetensutveckling för skolsköterska, kurator samt studie- och yrkesvägledare skulle exempelvis kunna ordnas genom samordning med övriga gymnasieskolor i Borlänge- Säters kommun.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten på Soltorgsgymnasiet övergripande är av god kvalitet. Personalen arbetar ambitiöst för att främja elevers lärande. Flertalet elever år 2003 har nått målen i flertalet kurser. Eleverna har goda resultat när de lämnar skolan.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas inflytande över det egna lärandet,
- genomföra förebyggande arbete mot kränkande behandling,
- förbättra rutiner och handledning i projektarbetet och att finna former för teknikprogrammet så att fler elever kan fullfölja utbildningen,
- förtydliga mentorskapet och förbättra formerna för klassråden,
- låta elever och lärare vara delaktiga i framtagandet av skolans handlingsprogram mot kränkande behandling,
- arbetet för en likvärdig betygsättning,
- inventera stödbehovet hos eleverna,
- rektorernas förutsättningar att genomföra rektors uppdrag i enlighet med författningarna,
- kvalitetsarbetet,
- informera om elevers rättigheter till undervisning i modersmålet samt inventera stödbehovet av studiehandledning på modersmålet och
- inventera behovet av kompetensutveckling för skolans personal.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Eleverna måste betala sina grafritande miniräknare och har därför inte en avgiftsfri utbildning (5 kap 21 § skollagen).

Datum

Ort

2004-08-19

Stockholm

Tor Andersson

Jan Engstedt

Monica Åtting